



Slovenska
filharmonija

SMS 2

Sezona 2022/23

*Glasovi
notranjosti*

SMS 2 Sezona 2022/23

10. in 11. november 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Glasovi notranjosti

Orkester Slovenske filharmonije

Robertas Šervenikas

dirigent

Aleš Kacjan

flavta

Ana Dolžan

koncertna mojstrica

Algirdas Martinaitis (1950)

Nedokončana simfonija

Uroš Rojko (1954)

Inner Voices

I

II

III

Sergej Rahmaninov (1873–1943)

Simfonija št. 3 v a-molu, op. 44

Lento – Allegro moderato – Allegro

Adagio ma non troppo – Allegro vivace

Allegro – Allegro vivace



Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars – 3. program Radia Slovenija.



Litovski skladatelj **Algirdas Martinaitis** je zaslovel s svojimi zgodnjimi komornimi deli, ki jih je sam označil za introspektivna, nostalgična in prežeta z impulzivnim poetičnim značajem. Sodi v skupino neoromantičnih litovskih skladateljev, navdihnjenih z naravo, ki združujejo in v glasbi iščejo izraz skrajnih, včasih nezdržljivih čustvenih stanj; Martinaitis svojo glasbeno govorico razlaga kot »emulzijo meditativnih, vendar izraznih, zadržanih tonov z aktivnimi ritmi v asimetričnih zvočnih oblikah«. Čeprav je vse življenje ostal zvest romantični poetiki in estetiki, se je zaradi iskanja lastne glasbene poti želel odmakniti od neoromantičnega kroga ter iznašel samosvojo pot »nove animalnosti«, za katero naj bi bili značilni sarkastični, ironični in nepredvidljivi podtoni. Zavrača tudi nujo po tehnični izpopolnjenosti skladateljske obrti in zagovarja lastno »nesistematično« kreativno metodo »pisanja z roko« (ang. *writing by hand*), kar mu znova omogoča sintezo raznorodnega glasbenega materiala, denimo ljudske glasbe, osebne doživljanja orientalskih zvočnosti, dokumentarnih izsekov vsakdanjega zvočnega okoliša, pa elemente gledališkega in prepoznavne retorične figure, ki so po njegovih besedah ključ do uspešnega poenotenja verbalne, zvočne in vizualne razsežnosti njegove glasbe. V zadnjem desetletju se ne posveča več le literarnim, zgodovinskim in nacionalnim temam, temveč odkriva duhovne, religiozne dimenzije lastnega glasbenega idioma.

V prvih letih svoje kariere je Algirdas Martinaitis delal predvsem v gledališču, zato ne preseneča, da je ustvaril tudi številna glasbena dela za film in gledališče. Želja po glasbenem naturalizmu in filmska glasba sta ga pahnila v lirično in meditativno, vendar občasno tudi dramatično

melodično zasnovano, kar je vplivalo na njegov vokalni in simfonični opus. V slednjega med drugim sodi ***Nedokončana simfonija*** iz leta 1995, ki namiguje na slovito delo Franza Schuberta. Razlika je seveda v tem, da romantik Schubert svojega dela ni uspel dokončati, temveč je za seboj pustil le dva stavka, Martinaitis pa je svojo simfonijo nalašč sklenil v enostavni glasbeni obliki. Litovski skladatelj je o delu zapisal, da »je še eno v nizu del, nastalih ‚iz roke‘, brez predhodnih priprav, brez teme ali vnaprej določenih notnih višin, brez trdnega temelja ali orkestra. *Nedokončana simfonija* je svojevrstna meditacija o mimobežnem svetu, brez pomena, zaupanja in ljubezni.« Skladatelj se je premaknil od njemu ljubega sloga »nove animalnosti« proti »erotizmu nedolžnih terc (tako velikih kot malih)«, da bi videl in slišal »ljudi v njihovih resničnostih, ne da bi se jih dotikal, oddaljen, a goreč«.

Uroš Rojko kot skladatelj, klarinetist in pedagog z vsem svojim delovanjem omogoča in podpira obstoj sodobne glasbene umetnosti na Slovenskem. Kot profesor kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani je v svet med drugimi poslal Petro Strahovnik in Mateja Bonina, ki sodita med nove vzhajajoče skladateljske osebnosti na mednarodnem glasbenem parketu. Rojko je kot klarinetist sodeloval s številnimi glasbeniki, v zadnjem času pa najpogosteje z akordeonistom Lukom Juhartom, s katerim sta izdala zgoščenko *Dela za klarinet in akordeon* pri znani založbi NEOS; iz bližnje preteklosti omenimo še skladbo *Monolog padlega angela*, ki jo redno prilagaja ob vsaki priložnosti izvedbe.

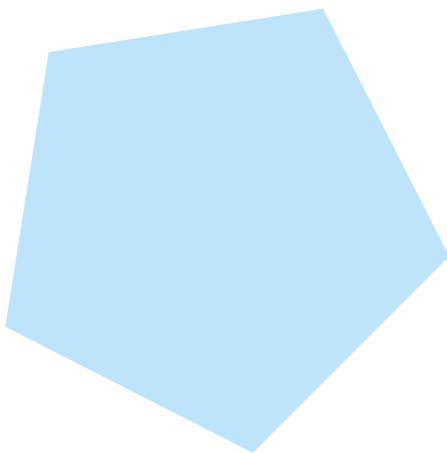
Kot skladatelj se je sprva uril v rojstni Ljubljani pri Urošu Kreku, nato pa je izobraževanje nadaljeval na visokih šolah za glasbo v Freiburgu pri Klausu Huberju in v Hamburgu pri Györgyju Ligetiju. V študijskih letih je spoznal vsa pomembnejša imena glasbe 20. stoletja (Olivier Messiaen, Luigi Nono, Helmut Lachenmann, Iannis Xenakis, Witold Lutosławski, Mauricio Kagel in Vinko Globokar), kar je nanj vtisnilo močan pečat. Njegova glasba po pravilu preizprašuje lastne robove in se igra na svojih mejah. Rojko običajno izhaja iz krhkega in skrajno reduciranega zvočnega materiala, ki ga oblikuje v trdno glasbeno formo. Četudi je njegovo skladateljsko pero zavezano racionalni konstrukciji, skozi jo izraža svoje notranje čustvene nemire in intelektualne zagate ter v svojo poetiko vnaša jasno družbeno angažirano držo. Tudi skladba ***Inner Voices*** (*Glasovi notranjosti*) je po skladateljevih besedah »naravnana navznoter«, saj je »osnovno razpoloženje zvočno senzibiliziranje v že kar kontemplativne sfere«. Delo temelji na dveh komplementarnih polih, in sicer na orkestrskem delu, ki je zgrajen na podlagi spektralnih harmonskih struktur in občutljivih zvočnih prepletanj, doseženih s počasnimi, četrtrtonskimi glissandi, ter na solistični liniji, ki »z ozkimi glissandi in dvojnimi (klavirskimi) trilčki ne tekmuje z orkestrom, ne vzpostavlja konflikta, saj je teh že tako preveč, pač pa ravno nasprotno, teži za ravnovesjem, ubranostjo in k notranjemu miru«. Čeprav je bila skladba *Inner Voices* sprva zasnovana kot komorno delo (solistka na zagrebški praizvedbi je bila Mateja Haller), jo je Rojko kasneje predelal za sestav simfoničnega orkestra. V poznejši različici so v okviru festivala Wien modern skladbo prvič predstavili Dunajski simfoniki s slovitim maestrom Claudiem Abbodom, *Inner voices* pa je osvojila tudi prvo nagrado festivala.

Prva svetovna vojna, oktobrska revolucija ter številne prelomnice v glasbi in drugih umetnostih so **Sergeja Rahmaninova** pahnilo v nov, neznan svet, ki ni bil več krojen po meri romantika. Leta 1917 z družino ni zapustil le ljube mu ruske domovine, temveč tudi veliko posest Ivanovka, ki mu je ponujala zavetje in udobje pri snovanju novih del. Pred emigracijo – pot ga je sprva vodila v sosednje skandinavske dežele, potem pa dokončno v Združene države Amerike – je prestajal manjšo ustvarjalno krizo, v novih okoliščinah pa je bil primoran zaslužiti več, da bi si lahko privoščil tako razkošno življenje, kot ga je bil vajen od prej. Kot priljubljen pianist ni imel težav pri organizaciji rednih koncertnih dejavnosti, vendar so prav te še dodatno načele čas, ki ga je namenjal komponiranju. Tudi zato je leta 1930 kupil vilo Senar ob Luzernskem jezeru, da bi se lažje posvečal skladateljskemu delu, obenem pa ga je ta spominjala na izgubljeno posest, na katero ves ta čas ni pozabil. Tam se je po *Variacijah na Paganinijevo temo, op. 43* leta 1935 posvetil **Simfoniji št. 3 v a-molu, op. 44**. Poletni ustvarjalni zanos je sicer prekinila nova koncertna sezona, a je že naslednji predah v vili Senar prinesel zaključek tega tristavčnega simfoničnega dela. Tako kot prejšnji dve simfoniji tudi ta sloni na uvodnem motu, ki motivično združuje vse stavke. »Prava« prva tema prvega sonatnega stavka je ritmično dokaj svobodna dolga melodična linija, ki kroži le okoli enega samega tona. V njenem prepoznavno rahmaninovskem patosu so mnogi slišali nacionalni, ruski duh, zato je delo včasih označeno tudi kot »Ruska« simfonija. Drugi stavek je nemara najzanimivejši z oblikovnega vidika, saj je v počasni stavek po vzoru žalostinke vrinjen scherzo. Sklepni stavek prinaša nabor herojskih



epizod, med katerimi so krajši fugatni odseki in predvsem ponavljajoča se koralna sekvenca *Dies irae*; ta je v skladateljevem zadnjem obdobju postala gradivo, ki se ga je zvesto posluževal. *Simfonija št. 3* ob svojih prvih izvedbah ni bila uspešno delo, občinstvo ni bilo zadovoljno, saj je pričakovalo bolj romantičnega Rahmaninova, kritika pa mu je očitala, da se ni preveč oddaljil od svoje izhodiščne poetike, ki je bila v času modernizmov že morda videti nekoliko naivna. Vendar je skladatelj verjel v njeno brezčasno kvaliteto in upal, da bo nekoč deležna dostojnega poklona.

Ivana Maričić



Robertas Šervenikas

dirigent



Foto: osbni arhiv

Litovski dirigent **Robertas Šervenikas** je od leta 2021 umetniški vodja in glavni dirigent Državnega zbora Kaunas. Od leta 1993 deluje tudi kot drugi dirigent Litovskega nacionalnega simfoničnega orkestra.

Njegova mednarodna glasbena pot se je začela leta 1997, ko ga je Mstislav Rostropovič povabil, da pri baletu Prokofjeva *Romeo in Julija* na festivalu v Evianu sodeluje kot asistent.

Doslej je vodil različne orkestre v skoraj vseh evropskih državah, na Japonskem, Kitajskem, Tajskem, v Južni Koreji, Južnoafriški republiki, Braziliji, Izraelu in Mehiki ter sodeloval s številnimi priznanimi solisti. Med drugim je dirigiral Izraelski Camerati, Sanktpeterburškemu filharmoničnemu orkestru, Ruskemu državnemu simfoničnemu orkestru in Londonskemu kraljevemu filharmoničnemu orkestru.

Opera in balet zavzemata pomembno mesto v Šervenikasovem repertoarju. Od leta 2008 redno sodeluje z Bavarsko državno opero, med letoma 2008 in 2018 pa je deloval kot glasbeni direktor Litovskega nacionalnega gledališča za opero in balet. Z baletom *Trnuljčica* Čajkovskega je leta 2020 debitiral v Operi Zürich.

Šervenikas se zelo rad posveča tudi litovski glasbi, med drugim je dirigiral več krstnim izvedbam domačih skladateljev. Z Litovsko nacionalno filharmonično družbo in Litovskim nacionalnim gledališčem za opero in balet s posebno pozornostjo skrbi za izvedbo del domačih skladateljev (Narbutaitė, Martinaitis, Bartulis idr.). S slednjim je zelo uspešno uprizoril opero *Cornet* litovske skladateljice Onutė Narbutaitė. Redno sodeluje tudi na Festivalu sodobne glasbe Gaida v Vilni.

Za svoje ustvarjalno delo je leta 2005 prejel litovsko nacionalno nagrado za umetnost in kulturo, leta 2016 pa mu je Ministrstvo za kulturo Republike Litve podelilo odlikovanje »Nosi svojo luč in veruj« za izjemne dosežke in prispevek k litovski kulturi in umetnosti.

Robert Šervenikas je dirigiranje študiral na Državnem konservatoriju Rimski-Korsakov v Sankt Peterburgu. Od leta 1996 dirigiranje poučuje na Litovski akademiji za glasbo in gledališče, redno pa ga vabijo tudi v žirije različnih tekmovanj. Vrsto let je deloval kot umetniški vodja mednarodnega poletnega Festivala Tytuvėnai in Festivala Chaima Frenkela v Šiauliaiju.

Aleš Kacjan

flavtist



Foto: Darja Štravs Tisu

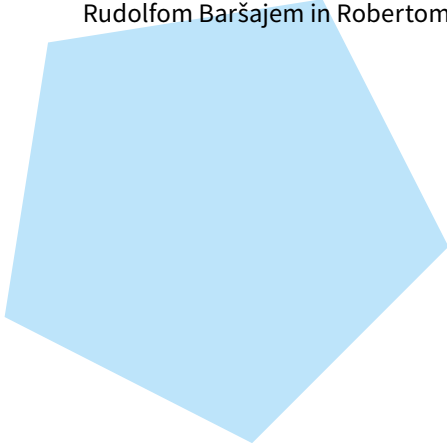
Aleš Kacjan je z odliko diplomiral na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Borisa Čampe. V času študija je prejel študentsko Prešernovo nagrado. Po šolanju v Ljubljani se je izpopolnjeval v Londonu pri Michie Bennett in Salzburgu pri Ireni Grafenauer. Leta 1986 je zmagal na tekmovanju jugoslovanskih glasbenih umetnikov v Zagrebu. Od leta 1983 je flavtist solist v Orkestru Slovenske filharmonije. Poleg igranja v orkestru je veliko nastopal kot solist in kot član različnih komornih skupin. Je ustanovni član pihalnega kvinteta Slowind, s katerim nastopa po Evropi, ZDA, Mehiki in Mongoliji. Za svoje delovanje je Slowind prejel Župančičevo nagrado mesta Ljubljane, nagrado Prešernovega sklada in Bettetovo nagrado.

Njegovo delovanje na diskografskem področju pokriva zelo širok spekter, tako v solistični kot



v komorni igri: od glasbe 20. stoletja različnih žanrov (s pianistom Bojanom Goriškom je posnel ploščo z deli Prokofjeva, Joliveta, Dutilleuxa in Messiaena, s kitaristom Jerkom Novakom pa opus Piazzole) prek vrhuncev klasicizma (Mozartovih koncertov za flavto) do baročne literature (dela C. Ph. E. Bacha in Quantza). Posebej velja omeniti njegov zadnji posnetek, antologijski pregled solističnih skladb za flavto iz 20. stoletja, in sodelovanje pri izdajah portretnih plošč slovenskih skladateljev Ramovša, Mihelčiča, Kopača. Pomemben je njegov prispevek k bogati snemalni dejavnosti skupine Slowind (osem zgoščenk in DVD-plošč), sodeloval pa je tudi pri legendarnih projektih *Zlata ladja* in *Maček Muri*.

Kot solist ali član orkestrov in komornih skupin je sodeloval s Carlosom Kleiberjem, Lorinom Maazelom, Riccardom Mutijem, Heinzom Holligerjem, Aleksandrom Rudinom, Jackom Kaspszykom, Vinkom Globokarjem, Aleksandrom Madžarjem, Arvidom Engegardom, Mario Graf, Rudolfom Baršajem in Robertom Aitkenom.



FKK 2

Filharmonični
klasični
koncerti

FKK

Bachu

24. in 25. november 2022
ob 19.30

Gallusova dvorana
Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

**Philipp von
Steinaecker**
dirigent

**Carolin
Widmann**
violina

Andrej Makor: Koral*

Alban Berg: Koncert za
violino in orkester

**Felix Mendelssohn
Bartholdy:**
Simfonija št. 5, op. 107,
»Reformacijska«

* Prva izvedba, naročilo
Slovenske filharmonije

Nakup vstopnic:

**Informacijsko središče
Cankarjeva doma**

Prešernova cesta 10,
podhod Maxija, Ljubljana

T +386 1 2417 299 / 300

E vstopnice@cd-cc.si,
tickets@cd-cc.si

Spletni nakup:
www.cd-cc.si



ARS



Slovenska
filharmonija

www.filharmonija.si



Slovenska
filharmonija

Novoletni koncert

Francoski poljub



**Orkester
Slovenske
filharmonije**

David Niemann
dirigent

Fleur Barron
mezzosopran

Spored:

*E. Chabrier, G. Bizet,
M. Ravel, H. Berlioz,
C. Debussy, Ch. Aznavour,
Barbara, J. Matičič,
C. Dumont*



Lekarna
Ljubljana

Pokroviteljica koncerta



www.filharmonija.si

1. januar 2023
ob 18. uri

Gallusova dvorana

© cankarjev dom

www.cd-cc.si

November, december 2022

PVC 2

Črno in belo

18. november 2022 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Lorenzo Donati, dirigent

Spored:

Lorenzo Donati, **Henry Purcell**, **Carlo Gesualdo**,
John Tavener, **Sven-David Sandström**,
James MacMillan, **Giovanni Pierluigi da Palestrina**,
Arvo Pärt, **Morten Lauridsen**

FKK 2

Bachu

24. in 25. november 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Philipp von Steinaecker, dirigent

Carolin Widmann, violina

Spored:

Andrej Makor: Koral*

Alban Berg: Koncert za violino in orkester

Felix Mendelssohn Bartholdy: Simfonija št. 5,
op. 107, »Reformacijska«

* Prva izvedba, naročilo Slovenske filharmonije



VIP

PVC 3

Baltski izbor za zbor

2. december 2022 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Anastasia Kildiša, dirigentka

Spored:

**Pēteris Vasks, Andrejs Selickis, Lūcija Garūta,
Jēkabs Jančevskis, Ēriks Ešenvalds,
Pēteris Plakidis, Rihards Zaļupe, Andrej Makor,
Ambrož Čopi, Lojze Lebič, Črt Sojar Voglar**

SMS 3

Maestro

8. in 9. december 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit, dirigent

Spored:

Wolfgang Amadeus Mozart:

Simfonija št. 39 v Es-duru, K. 543

Igor Stravinski: Petruška (različica iz 1911)

Maurice Ravel: La valse



eurolakat

SiolNET.



TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Same mogočne skladbe – SMS 2
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije
in umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič
Avtorica spremne besede: Ivana Maričić
Jezikovni pregled: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, november 2022

Redakcija koncertnega lista je bila končana 7. novembra 2022.

ISSN 2350-5117



Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum



@slofilharmonija

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.



Slovenska
filharmonija